

SPORT V STAROVĚKU

- ZÁKLADNÍ POJMY: třídní otrokářská společnost
patriarchální / klasické otrokářství
vznik vědy a školní výchovy
- NOVUM: diferencovanost sportu (*sociální, biologická*)
primárnost vojenské přípravy
vznik teorie sportu a systematické přípravy
vznik pravidelných soutěží (*OH*)
vznik speciálních objektů (*stadiony, hipodromy, palaistry, gymnaziá, koloseá, koupele*)

SPORT V OTROKÁŘSKÝCH STÁTECH

- **EGYPT**

- **INDIE**

- **ČÍNA**

- **JAPONSKO**

- gymnastika, akrobatika, plavání, zápas, šerm, lukostřelba, lov, veslování, běh, jízda na koních a vozech

- požadavka harmonické výchovy (5+5), joga-sutra (*ásany*), pozemní hokej, plavání

- gymnastika (*kung-fu, do-ni, solin, taj-dzi, ušu*), lukostřelba, kopací hra, jezdecké pólo, džiu-džicu

- sumo, kendo, kemari, dakiu

OSOBNOSTI STAROVĚKU

(kněží, filozofové, lékaři, historici, literáti, politici)

- ČÍNA: Lao-C', Konfucius, Tamo
- **INDIE:** Patandžali
- ŘECKO: Homér, Plutarchos
Lykurgos, Solón
Sokrates, Platón, Aristoteles
Hippokrates,
Ikkos z Tarentu,
- **ŘÍM:** Galenos

SPORT V ANTICE

- **ŘECKO**

- Ideál kalokagathie – ucelený systém sportu a výchovy
- Kalos-krásný, agathos- dobrý, kai-spojka a
- Diskriminace otroků a žen (s výjimkou Sparty)
- Pravidelná cvičení a soutěže ve speciálních zařízeních (panhelénske hry)
- Trenéři, trénigové metody (Ikkos), speciální cvičitelé
- Prostředky: vojenská příprava, atletika, jízda, zápas, box, plavání, veslování, hry (pohybové, míčové, bojové), tanec,

- **ŘÍM**

I. Vojenská příprava, plavání, míčové hry, Ludi (Romani, Graeci,...)

II. Gladiátorské hry – ludi bestiani, dostihy a vozatajské závody, koupání, nástup křesťanství

Výchova v antickém Řecku - utilitární

- Otrokářská společnost
 - **Scholé** – volný čas – předpoklad vyšší úrovně tělesné kultury
 - **Plnoprávní občané** – na rozdíl od Egypta a Babylonie
 - Vysoká vzdělanost
 - Stadiony, hypodromy, dostihové dráhy...
 - **Gymnázia** – vrcholné výchovné zařízení - veřejné
- Systém spartský
státní, jednostranný
 - Systém aténský
soukromá výchova

VÝCHOVA V ANTICKÉM ŘECKU

SPARTA

- Dominance vojenské přípravy (vojenský výcvik, otužování, rozvoj síly, základy čtení a psaní)
- Státní výchova včetně dívek
- Výchova k úplné oddanosti státu a slepá poslušnost
- Průběh:
 - 7. – 14.r. – státní ústav
 - 15. r. – zkušební rok
 - 16.-20.r. – efebie = eiréni
 - 20.r. – oddíl efébů – voj. služba
 - 30.r. – plnoprávný občan

ATHÉNY

- Úsilí o všestranný rozvoj (fyzická, mravní, rozumová) - kalokagathie
- Soukromná výchova bez dívek (gramatika, muzika, gymnastika)
- Průběh:
 - 7. – 14. d. soukromný ústav (palaistra)
 - 18.-20.r. – efebion (voj. výcvik + služba + zkoušky (gymnasion))
 - 18. r. – věk dospělosti

Gymnázia

- počátek - jinoši a muži z nejbohatších rodin
- od 5.st.př.n.l. - širší vrstvy
- 18 let – vojenská služba – efébie - plnoprávní občané
- studovny, knihovny
- palaistra – zápasiště – tvoří základ
- sály – míčové hry, gymnastika
- běžecké dráhy
- hygienické zázemí
- zázemí politického života
- příprava na OH – měsíc před zahájením do města Elis

PANHELLÉNSKÉ HRY

- OLYMPIJSKÉ od r. 776 před n.l. *Olympie*
- Zakladatelé-řeční bohové- syn Dia - Hérakles (odměřil 600stop)
- PÝTHIJSKÉ 582 *Delfy*
- ISTHMICKÉ 582 (?) *Isthmos / Korint*
- NEMEJSKÉ 573 *Nemea*
- PANATHÉNAJSKÉ 566 (?) *Athény*
- *HÉRAIE* *Argos, Olympie*

SOUTĚŽE:

1. Gymnické (běhy, pentathlon, box, zápas, pankration, závody veslic, běh s pochodní)
2. Hippické (dostihy, závody vozů)
3. Músické (hlasatelské, trubačské, pěvecké, hra na flétnu a kitharu, recitační)

ANTICKÉ OLYMPIJSKÉ HRY (776 před n.l. - 393 n.l.)

- **Olympia** - svatyně Dia Olympijského
- Hry v Olympii - sakrální oslavy + sportovní a umelecké soutěže
- Počátky: 13. stol. před n.l. , první záznam 776 před n. l., zákaz: 394 n. l. (křesťanský císař Teodózius I.)
- Trvání her - **1169 roků, 293 her**
- Periodizace her:
 - *archaická doba* (776 - 500 před n. l.)
 - *klasická doba* (do r. 348 před n. l.)
 - *helénistická doba* (do r. 146 před n. l.)
 - *řecko-římská doba* (do r. 393 n. l.)
- Základní **ideály** - ***kalokagatia***
- ***ekecheiria***

SOUTĚŽE STAROVĚKÝCH OLYMPIJSKÝCH HER

Hry	Rok	Disciplína
1.	776	dromos (běh na 1 stadión - 192, 27 m)
14.	724	diaulos (běh dvojitý - 384,5 m)
15.	720	dolichos (vytrvalostní běh na 7 – 24 stadiónů)
18.	708	palé (zápas) + pentáthlon (pětiboj)
23.	688	pygmé (box)
25.	680	harma tetrippon (čtyřspřežení koní)
33.	648	pankration (kombinace boxu a zápasu) hippos keles (dostihy)
37.	632	soutěže dorostenců (dromos, palé)
38.	628	pentáthlon pro dorostence
41.	616	pygmé pro dorostence
65.	520	hoplítodromos (běh těžkooděnců)
96.	396	závody trubačů a hlasatelů
145.	200	Pankration pro dorostence
293.	393 n. l.	Poslední hry, o kterých se zachovala zpráva

Antické olympijské hry

- Účastníci her
- Rozhodčí **helanodikové**
- Lékaři, architekti, kněží, klíčníci, kultovní tanečníci, pěvci...
- **Ekonomické zajištění** – příjmy z her a podíly z válečných kořistí

GLADIÁTORSKÉ HRY (gladius = meč)

VÝVOJ:

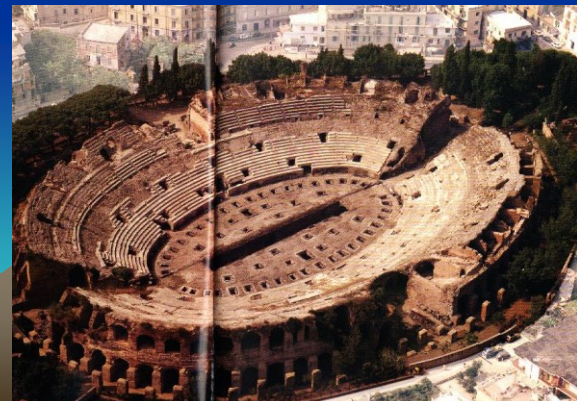
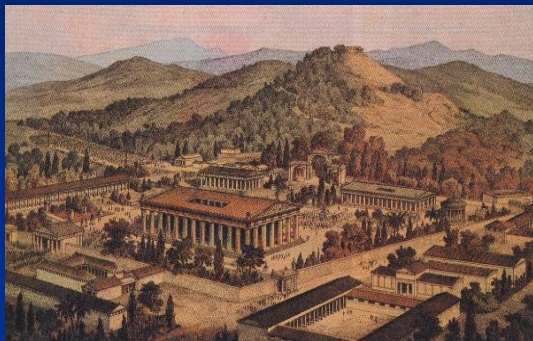
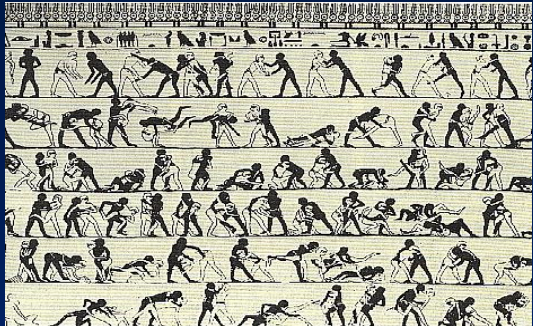
- Etruský původ – pohřební slavnosti
- 264 př.n.l. – první doložené hry v Římě – 6 gladiátorů / počet postupně narůstal
- 105 př.n.l. – první hry na státní náklady (panem et circenses)
- 200 n.l. – zákaz vystupování žen
- 4. stol. n.l. – až 175 dní
- 404 n.l. – definitivní zákaz her
- 523 n.l. – poslední hry

DRUHY HER

- suboje jednotlivců a skupin
- venatio – boje se zvířaty
- naumachie – napodobeniny námorních bitev

DĚJIŠTĚ A VÝZBROJ

- náměstí; divadla; hipodromy; amfiteátry (80 n.l. – Colosseum)
- meč, - krátký i dlouhý, štít, vrhací síť, trojzubec, dýka, kopí, luk, laso, oštěp, bič

ANTICKÉ ŘECKO

